

פ ר ו ש ו ק ר ל מס' 15 / ד

טיעובת הועדה לחינוך ותרבות, סיום ג', ג' בטבת
תשס"ו, 28.12.54, בטעם 11.10.

ברכאים: חברי הועדה: **ס. פרטיץ - היו"ר**
ס. אונג
מ. ארם
א. ברמן
א. כלפון
ס. כפרית
ק. כהנא
י. סטילנסקי
א. רוזאל נאור
ד. צברי

טרוטבים: **מ. אבידרר** - הטנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
גב. סטנר - היועצת הספטיית של משרד החינוך והתרבות
מ. בר-תנא - סגן מנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
מ. פלדמן - מטעם משרד החינוך והתרבות
מ. רוזנטל - מטעם משרד הספטיים

סדר-היום: 1. קריאה אחרונה של חוק הארכיונים
 2. הסדר הדיון בטאלת הגדנ"ע

היו"ר ס. פרטיץ: פותחת את הישיבה.

אקרא קריאה סופית את הצעת חוק הארכיונים
 ואזכיר לכל סעיף את הסתייגויות חברי הועדה.

(קוראת את הצעת החוק)

א. רוזאל-נאור: יש לי עוד שתי הסתייגויות לסעיף 3 וסעיף 14, ויתכן שתהיה לי עוד הסתייגות.

היו"ר ס. פרטיץ: הסתייגויות חברת הכנסת רוזאל נאור תסטרנה לי, ובמידה שטפצא לנחונץ אביא אותן להצבעה בישיבת הועדה שחר, ואת לאו - אססור אותן למר רוזנטל לניסוח.

הצעת חוק הארכיונים (על הסתייגויותיה) - אנסרה

היו"ר ס. פרטיץ: לפני שנעבור לסעיף השני בסדר היום ארשה לעצמי לשאול את מר אבידרר - בעקבות שיחה שהיתה לי עם מר האוצר - באיזה מצב עומד ענין האופרה.

מ. אבידרר: השר מספל זה שבועיים בטינוי ועדה, ישנם כבר חברים לועדה אבל טרם נטפצא היו"ר. ישנה תקווה שהיום או שחר תתקבל תשובת אחד הטועמים הרציניים לתסקיד זה.

28.12.54

היו"ר ש. פרסיץ:

בשיחה שהייתה לי עם שר החינוך ביקשתי אותו
לא לתמוך את התולדות בשביל ספרותי טט הכנסה
ובמקום זה להשתמש במספר חדרים במקום אחר, וזה יעלה פחות מאשר לבנות מבנה
סיוחד. שר החינוך אשר שהיה התייעץ עם אנשים והתברר לו שמינו יכול לעשות
זאת, אבל הוא מוכן לדון על בניית בית העם החדש. הוא אצרי
שמוכן לסקול את הדבר, בקשר לסימון המפעל הז, כשענין זה יעמוד לדיון.
אני מוסרת את הדברים האלה כדי שיימסרו הלאה, על מנת שמסרד החינוך ידע
לנצל טצב עניינים זה.

עם זאת בדצוני לסאול טה יחא תפקידה של
הועדה אשר תמנה על ידי שר החינוך?

שר הבידור:

הועדה הזאת תצטרך לטצוא פתרון טעסי על
יסוד הבידורים שהמנהלו בוועדת החינוך.

2. המצוי הידין במגלת הגדנ"ע

ד. צברי:

אין ספק שמפעל זה הנקרא גדנ"ע הוא טפעל
נחוץ לנו, לסדינה. בפעם הקודמת אשר אשר
ועדה סטוייח שכל האגלה הזאת של החינוך הטרות-צבאי בבית הספר התיכון טעונה
עיון ודיון. לי נראה בכל זאת, שמפעל זה נחוץ טטעמים טובים, ואין איש
מתנו שימטר שאין אנו זקוקים, לקיומנו, לצבא טמוסן, טפני שמצבנו סיוחד
בטינו. פעם היו נכנסים לטורות הגדנ"ע באורחים ובחורות צעירים טאד, ולאט
לאט, על ידי טפונים, היו מקבלים את הנכונות הנפטית לפעול בטטו הטבאי.

טאז קפה נדינות ישראל יש לנו צבא, ויש
אף אומרים כי טפייק שנער בא לצבא ומקבל בו את ההכשרה הדרוטה. אני חושבת
שאין זה טפטיק, ואני טסכיטה עם אלה האוטרים שהילדן צריך לקבל את הנכונות
הזאת עוד בהיותו נער, נחוץ לטטגרת הצבא. צורך זה נתמך על ידי עוד עובדה
אחת, היינו הטלידה של הבית היהודי טצבאיות בכלל. ילד טבא בטגע עם
כללי לחיטה ועם דרכי לחיטה, הוא יותר טטוגל להיות חייל טוב ומטוטטע.
טטענו גם טפני נציגי טסרד הכשרה יליט להם טטטיטטיקה לענין זה, שנעריה אלה
הם חיילים יותר טובים.

עם זאת נראה לי שיש טטהו בכל זאת טאנו
צריכים לשמר ולתקן בגדנ"ע. נכון טאנו רוצים לחנך את הילד בגדנ"ע
שיהיה, טבחינה גופנית, נפטית ומקצועית, טוכשר יותר לסלאכת הלחיטה,
אבל חוטבני שיכולים להיות גם אטעעים אולי יותר טתאיטים להטגת טטרה זו.
אני רוצה להעלות את ענין החינוך הגופני. אני חושבת שחינוך גופני טתאיט,
בבתי-ספר עטטיים וחיכוניים, יכול להכין את הילד לכוננות גופנית ונפטית
בטידה יותר טובה מאשר כל אותה הכשרה. הילד זקוק לפיתוח גופני, לפעילות
גופנית - ספורט, ריצה, טטחק; כל זה טכין את הנער לעטידה בטבחן ולדרכי
לחיטה טטוכללות יותר, ואולי לא פחות מאשר הכוננות הזו שהמורה של הגדנ"ע
יוצרת. נכון טגדנ"ע נותנים גם הכשרה גופנית, אבל אין זה נובע טתוך דרכי
הילד, זה ביתן בטטגרת תוכנית סיוחדת, לא טטיד כשהילד רוצה בזה, וגם
האזירה היא יותר צבאית, אזירה יותר טגורה. אינוני חושבת שאותה הכשרה
גופנית הניתנת בטטגרת הגדנ"ע היא בטטט עוזרת טפני שאין היא ניתנת במורה
הנכונה. על כן נדטה לי, שמולי נחוץ להגדיל את החינוך הגופני בטטגרת
בית-הספר על חשבון כפה דבמים הניתנים בגדנ"ע.

אעטוד כעת על ענין הפיקוח בגדנ"ע.
כפי שידוע לי ישנו פיסוח סדיר רק על בתי ספר תיכוניים בגללים, אולם
על הילד לנטטא בטטגרת הגדנ"ע ואשר בא טבית ספר הערב אין פיקוח. הייתי
בטטגן הגדנ"ע ורמיתי את הפעילות של הגעריה הללו, כמעט רובם היו טבתי
ספר ערב, ילדי יטובי עולים, טעברות ושכונות בערים. כשהזרתי לירושלים
נטעו אתי כפה ילדים ומטעתי את השיחה ביניהם; אטד אטרי: אני הרוג. אני
חושבת שמצלט הטאטטץ הוא יותר טדי גדול והם טועסקים יותר טדי טעות בטטגרת
פעולות הגדנ"ע. את הדבר הזה אינוני טוצאת לנכון.

דווקא ילדיה מלה, שמינם לוסדים בתנאים נורמליים, איננו צריכים להטיל עליהם מאמץ כזה, עלינו להקל ולתת להם יותר שטחה במסגרת פעילויות שונות בגדנ"ע, להוכיח את השתח.

אולם אחטא לעצם הענין אם לא אעמוד בכמה מלים על הצד החינוכי שבפעולה זו בין הנוער, במיוחד בין נוער בתי ספר הערב (כפי שבני קודמת לו). ראשית כל נודעת חשיבות גדולה לכך, שבכלל טישהו סתפל בנוער זה, שבעריה מלה טובכנסיה לאיזה מסגרת. ועוד יותר חשוב הטיפול בילדים שבכלל אינם נמצאים במסגרת בית-ספר, למשל בעין-זיתים, שם נערים עזובים מקבלים חינוך, הכשרה, עבודה. על ידי כך יוצרים מכל הילדים הללו הרגשה של אטון בסביבה ובאדם הטובגר, ובהיכנסם לצבא יש כל הסיכויים שהם יזהו את מפקדיהם החדשים במותם אנשים שטיפלו בהם ויקבלו את המסמעת הצבאית מתוך ראון פנימי. ואולי זה אף יביא להפחתת העבריינות בצבא, שבחלקה הגדול היא נפקדות. אני ממד ממד טערימה את הפעולה הזאת, אבל שאיננה נעשית במסגרת חינוך אזרחי, הציבור אינו עושה בשטח זה מספיק, ותבוא ברכה על הצבא שעושה בתוך מסגרת הגדנ"ע את הפעולה הזאת.

ישנה עוד בעיה חשובה מאוד - היא בעיית הפועדונים, שפועדונים לנוער בפדרי הערים. בקרתי במספר הפועדונים כאלה וראיתי את פעילות הילדים, את האווירה הטובה, הסדר השורר שם; בעיקר עוסקים בפועדונים אלא בתרבות הגוף ופעולות חברתיות. אבל אבל שפועדונים אלה פתוחים רק פעמיים בשבוע, משום שאין פדריכים לצבא, במידה מספקת, אין לו תקציב לכך. יתכן שבית הספר צריך להשלים את החסר כאן, לדאוג שפועדונים אלה יהיו פתוחים במשך כל ערבי השבוע - או דרך בוגריה, או דרך סוריה או באדה אחרת.

ברצוני לומר דברי בקורת בקשר להדרכה בבית הספר החינוכי. מטעמי שהיחס לפדריכים הגדנ"ע אינו כמו שצריך להיות. מטעמו שהמדריך הוא בדרך-כלל סטודנט, שאולי היה פעם בצבא, אך כעת הוא אזרח, שאיננו יכול למעשה לייצג את הגדנ"ע. לכן יחס הנערים אליו הוא יחס של זלזול, הם אינם יודעים כיצד לנהוג כלפיו, כי הוא אינו סורה ואינו איש אבא. לכן כל הזכר, של עצם העובדה שהמדריך הוא אזרח, יוצא בהפסד. אני חושבת שהמדריך צריך להיות איש צבא לשם פעילות המעולה. האם אי אפשר שיבוא פעמיים בשבוע איש צבא ויתן את ההדרכה? וזה יהיה יותר יעיל?

לענין גיוס הנערים לחיילות השונים, דווקא מפני שיש חשיבות להכשרה מקצועית של הגדנ"ע, הכנה לחיילות שונים, בנידון זה צריך לבקור בקביעה קבועה, בית הספר אינו יכול לתת לאיש הצבא לשלוט בגבולות בית הספר ולגייס נערים. אולי אפשר לקבוע מועד קבוע, נבין במסיבת קבלת שבת, אז יבוא איש מחיל מסויים ויסביר את כל הבעיה; אפשר גם לערוך בקורים בבסיסי הצבא ושם התלמידים יקבלו הסברים מפני אנשי הצבא עצמם, המטונים על החיילות השונים, ובדרך זו יגייסו אותם. ובעת ההסבר צריכים להיות נוכחים גם הסורים וגם טנהל בית הספר, הם צריכים להתייחס במהדה לענין זה, לשתף פעולה, על מנת שהילדים יקבלו את דרישת איש הצבא מתוך ראון ולא תחת הרגשה שהסורים מתנגדים לזה.

א. ברטון:

לפדתי הרבה מהאמצעות הטעויות של בניגוי הגדנ"ע במסגרת החינוך, אבל ראשית כל נוכחתי לדעת שאין הבדל גדול בין הגדנ"ע במסגרת משרד החינוך - אותה מטמעת אבאית, אותה 11 יום מסונים צבאיים בפחנה, אותו עומט על ילדים, אותה רוח טיליטרטיטית, ולכלל זה יש אורה חיצונית קצת אחרת. גם כעת הגדנ"ע היא פעולה טרום צבאית ולא חינוך גרידא. ואני חושב צדק מה"כ מטילנטי כשאמר בימיבה הקודמת שכל הענין של חינוך טרום צבאי טעון דיון.

אני מסכים עם דברי מה"כ אברי כי חינוך גופני מתאים יכול להכין את הילד לכוננות בסחונות באופן יותר יעיל מאשר הגדנ"ע. ואז לא תהיה אותה אורידה צבאית הקיימת בבתי-הספר, אורידה סגורה של מטמעת צבאית, שמיננה מתאימה כלל לילדים. אנו מתנגדים לאורידה זו מבחינה פדגוגית, וגם גורמים דתיים וגורמים רבים אחרים מתנגדים לה מאותה סיבה. טחנכים ופדגוגים דאיניים, בארץ ובחוץ-לארץ, מתנגדים לחינוך הטרומ צבאי בבתי-הספר מבחינה פדגוגית גרידא. המאמץ הצבאי אינו מתאים

לילדים בני 15 - 14, מפילו לבני 16 הוא טוב.

אנחנו מסענו מהסנהל הכללי של משרד החינוך
כי פעולת הגדנ"ע קטורה בטכנות. אם יש טכנה באבא סדיר - זה ענין אחר,
אבל מהי החזקה לטכנ' ילד בגדנ"ע באסונות צבאיים? - אין לזה כל חזקה.
חינוך גופני מתאים, ספורט, התעמלות, ריצה, כל זה יכול להכין באופן יעיל
את הבערים במסגרת החינוכית של בית הספר.

בכוננים היו דבריה של חה"כ צברית במסרה
שבציבור יש סלידה בפני צבאיים. ומנין היא נובעת? - מתוך כך שרבות מבנים
יודעים שמה שיכול להיות מתאים לאנשים בני 20 - 18 מינו יכול להיות מתאים
לילדים. ולצדדו הגדול ארעו אסונות - סקרה טכסטית ועוסקת חינוך - אסונות
אלה הזעיקו את דעת הקהל ולכן יחס החינוך הוא שלילי. אני חושב שגם יחס
רוב התלמידים, רוב הוריו של ציבור התלמידים, מינו טובה.

לענין הרוח: מינוי טרופה כללית
הכללית הפוליטית בבתי הספר התיכוניים, אבל הרוח של הגדנ"ע היא רוח
פוליטרטית גרידא, אנטי עממית, אינה רוח של אחרות בין העמים, אינה רוח
של שלום וקידמה. אנו רוצים בדפולטיזציה של גמי הספר, אבל טפי טר
פלדמן מסענו על הרצאות פוליטיות, על מרצים של משרד הבטחון
בבתי-הספר על ענינים פוליטיים. האם זו אינה פוליטיזציה? והרי רק אתמול
מסענו מה משרד הבטחון, שאין סכויים לשלום עם ארצות ערב, שזה לא יתכן,
שהאיבה והשנאה הבינלאומית תהיה לעולם ועד. האם זוהי הרוח שאנו רוצים
לתת לילדי בתי הספר - שאין סכויים לשלום, שאין סיכויים לאחווה עמית?
אנו מתנגדים בכל תוקף לרוח זו.

וכי ההפטרות בכל הענין הזה זוהי העונדה
מסרחיבים את פעולת הגדנ"ע ומטילים אותה על ילדים בגיל 13 - 12 במסגרת
בתי הספר העממיים, במעברות, ביישובי עולים, בנותנים לילדים אלה טדים,
טרעילים את מוחותיהם במיליטריזם.

הרי זוהי תוכנית בן גוריון, ללא רעם,
ללא פרסומת, להרגיל את הנוער להיות במסגרת צבאית.

מסענו על 80 מועדונים; האם יש תקציב
ל-80 מועדונים צבאיים? למה אין תקציב למועדונים אזרחיים של לשכת הנוער?

לענין החובה: שאלתי על כך וקבלתי תשובה
ספויימת שאני חושב אותה לבלתי ספקת. אמר טר אבידור שאין חוק לגדנ"ע
אבל יש חרובה של משרד החינוך. לפי דעתי אם אין חוק חרובה זו בלתי חוקית,
ואני חושב שאין כל זכות להסוך את ההסתהיכות לגדנ"ע לחובה.

לדעתנו רק היסול החינוך המיליטריסטי,
הקצבת סכומים מספיקים לחינוך גופני, לאולטי התעמלות, חינוך ברוח הילום,
ברוח אחרות העמים - רק זוהי הדרך הנכונה לחינוך הנוער ולא החינוך
המיליטריסטי של הנוער. אנו נציע דיון על הגדנ"ע במליאת הכנסת, שגם שאנו
רוצים בקיומה של הגדנ"ע סכנה גדולה לאינטרסי החנוטה.

ס. אונג:

חושבני שהעזרה הגדולה לבקורת בבעיות
הגדנ"ע שבמה טנד חובר הכנסת ברטן טקסה
על הדיון שלנו, שגם שאנו רוצים לבקר ולדעת יש מה לבקר, העזרה הזאת
מעמידה הטימן שאלה כל מלה של בקורת. הייתי מבקש לא לסיים לב לזה.

אני מצטער לומר שאין ערך גדול לדיון זה
ספני שהוט דיון חלקי טנד. אם אנו דנים על הגדנ"ע במסגרת בית ספר התיכון,
דיון זה מינו טמכה את כל הבעיות, זה רק חלק של הגדנ"ע שהוט באופן יחסי
החלק הטוב, שעליו יכולה להיות פחות בקורת מאשר על יתר החלקים. לכן, אם
אנו רוצים לדון על הגדנ"ע, אנו צריכים לדון על היקפו הטלא, לא לאוציט קטע
שיט לו צרכים מיוחדים מסלו ולקחת אותו כדוגמה לגדנ"ע כולו.

אני חושב שאנו צריכים לשתף בדיון זה את אנשי הצבא, והיה טוב אילו הפסקנו את הויכוח ושמענו אותם בטרם נמשיך בדיוננו. אני מקווה שנוכל להזמין באי כוח הצבא לישיבת הועדה בשבוע הבא.

ראשית כל מתעוררת השאלה על רשות תחת לגדנ"ע. אפנים יש הסטוריה לגדנ"ע, אבל בכל זאת הגיעו למסקנה לפני שנה שיט כאן בעיה חינוכית מסדרגה ראשונה והתחילו לשתף את משרד החינוך במפעולת הגדנ"ע. מדוע לא המשיכו ללכת בדרך זו? אני חושב שכל עניני הגדנ"ע צריכים להיות פרוכזים בידי משרד אחד, הוא משרד החינוך, אשר יקבל עזרה מהצבא, בהדרכה טקצועית, אבל הפיקוח החינוכי, ההדרכה החינוכית, כל זה צריך להיות בידי משרד החינוך, תוך גישה חינוכית. זאת אי אפשר לדרוש מהצבא, הוא אינו יכול לעשות חשבונות של ילדים. אותם הגורמים שהם אחראים בעד החינוך צריכים להיות אחראים בעד הענין כולו, שהוא ענין חינוכית טובהק.

בדיון הועדה השאלה מהו הטוב החוקי של הגדנ"ע. נאמר: אין חוק, אבל אפשר לתת הוראה. אני כשהיר בפני דרך זו; אם רוצים להחזיק ענין כזה כמו הגדנ"ע כשורה, צריך להיות בסיס יותר יציב, צריך להיות בסיס חוקי שלפיו ינוהלו כל הענינים. אני סבכר בהרבה שייקבע בסיס חוקי - מפילו אם לא נצליח לתכנן אותו בטאת האחוזים - תחת שכל רשות תוכל לתת הוראה, ולארבעה משרדים יש יד בזה. זהו מצב מסוכן שלא צריך להסלים עמו.

אשר לאופי האסונים. לדעתי היה כדאי ליצור קשר הדוק בין החינוך הגופני בבתי-הספר ובין פעולות הגדנ"ע, שבטובן זה תהיה כעין תוכנית אחידה. אני מתפלא מאד שמצאו צורך - ועדיין מחזיקים בזה - כי צריך לאמן את נוער הגדנ"ע בנשק. אני חושב שזה סיותר לגסטרי ואין כל צורך בכך. הצייתי תלמיד בבית-ספר תיכון בגרמניה המיליטריסטית; היו לנו גם כן אסונים כאלה, אבל לא עלה על דעת מישהו שיתן לנו נשק. היו אטובי שדה, אבל לתת נשק לנוער? - זה לא עלה על דעת מישהו.

לענין הגיל: עוד בדיון לפני שנה דברנו על זה שצריך להיזהר לא להנסין את הגיל מתחת לגיל בית-ספר התיכון. וטוב אנו שומעים שזה כאילו טובן, לא דרך משרד החינוך אלא דרך הצבא. לדעתי צריכה להיות מחאה עזה מצד הועדה שלנו - זה לא יתכן.

לן כל הפעולה היתה פרוכזת בידי משרד החינוך, מפילא הרבה בעיות היו נפתרות, גם בשאלות החינוך, ובעיקר השאלה שבטיוחד מענינת אותי, הצד התרבותי-חינוכי שבדבר - אני בטוח ששאלה זו היתה מוצאת את פתרונה הרבה יותר קל בטגרת משרד החינוך.

בהתאם לסני הזרמים הקיימים בחינוך, ממלכתי ומטלכתי-דתי, אני חושב שגם בגדנ"ע צריכים להיות שני אגפים, דתי ולא דתי, כי גם כאן אי אפשר להסיר מהפרק את כל ענין ההווי, גם כאן צריכה להיות אותה מתכונת שנקבעה בשביל כל החינוך, לא יתכן כאן להעביר את הענינים על פסים אחרים, ולהעלות ללא כל צורך בעיות קשות ומטובכות ביותר.

א. רזיאל-גונדל:

אני חושבת שנעלה מעל כל ספק שבמצבנו הנוכחי - ואין איס יודע פתי הטוב הנוכחי יחדל להיות כזה - אסור שתהיה טלידה בפסלת מפני הרעיון על חינוך טרום-צבאי. להיפך: בודאי עוד שנים רבות נצטרך להיות בבחינת עם החי על חרבו, ואם כי איס אינו רוצה בזה זהו הטוב שאי אפשר להתעלם ממנו. ואם יש בידוד, על ידי הכנה נפשית של הנוער, להגיע לידי הרמת הסתח המוטרי, ולידי הכשרה טקצועית, במקצועות שיעסקו הנערים לכטיגיעו לצבא - הרי זה לטובתנו. מהדברים ששמענו כיום מפי ח"כ ברטן ועד למחלת המצפון של אנשיה המוכנים שאחרים ילכו במקומם לצבא והם מוכנים לשבת בבית - אין מרחק רב.

בעיית הגדנ"ע היא בעיה חינוכית ובעיה צבאית. אני מכירה תנועה, ששטה לה למטרה לאחד את הצבא ובית הספר, היא תנועת ביתר. בתוכנית של ביתר נאמר: ביתר היא מוזיגה של צבא ובית ספר, ואינני חושבת שהתוצאות היו רעות. אבל צריך לטטור על פרופורציה, לא לעבור את הגבול יותר מדי. אין להירתע מהרעיון שתהיה מסמעת, כסטדובר על מקצועות צבאיים ועל הדרכה לקראת שיסוס בנשק צריכה להיות מסמעת, רובה זה אינו פילוסופיה, צריך לדעת איך להתמסס בו בלי להתפלסף.

בעיית ההכנה הנפשית היא חשובה מאד, ובלתי ספק, הגדלת חלקו של הספורט בבית הספר והעלאת רמת החינוך הגופני יביאו תועלת טרובה גם בעתיד.

אם בעיין לדון על ועדת חינוך נראה שבחלקו הגדול נבעה האסון מתוך זה שאחד סטך על השני: טנהל בית הספר סטך על הסדרין, הסדרין האחד על הסדרין השני, זה סטך על עצמו, והתסקנה היתה שאין להאשים מיס. יו דוגמה לאסונות פעלולים לקבוצת בטאין הספורט ברורות ואי אפשר לתבוע אדם לאחריות עבור מעשיו.

מטרה החינוך מוציא היום הוראות לבתי הספר נכל מיני דברים - גם בנוגע לעטיפת הסחורה, למשל - אבל נחוץ לדבר עם כאלה שהם יותר רציניים שכל הפעולות הסכניות, המסכנות והסיבנות, דברים כאלה מוכרחים להיות מוסתמים על חוק. יתכן הגיע הזמן לעיין ביצירת בסיס חוקי בטביל הגדנ"ע.

הגדנ"ע לא צריך להיות תנועת נוער, הוא לא צריך לבוא בטקום תנועת נוער, אין להטיל עליו תפקידים שתנועת נוער נוטלת לעצמה. הגדנ"ע צריך להיות חלק מתוכנית הלימודים הרגילה של בית הספר. ובדיוק כפי שאיננו אוטרים לתלמידים שמכיוון שהם לומדים היסטוריה ותב"ך אינם צריכים להיות חברי תנועת נוער, כך לא נאמר להם שהגדנ"ע בא בטקום תנועת הנוער. התחומים צריכים להיות מוגדרים, כל תנועת נוער תמשיך בפעולתה שאינה נוגעת כלל לגדנ"ע. בית הספר והגדנ"ע צריכים להיות יחידה אחת, אולי אף צריך לגייס את הסורים הסדרתיים במלואם בסך השנה לתפקידים בגדנ"ע, זה יבטיח שהיושמים לא יהיו מתוחים מדי, כי מי מטורה יודע כיצד לגשת לילדים.

לכל בית ספר צריך שיהיה מדריך לנשק. אני לא אציע לתת לילדים בגיל 15 רימתיים, אבל יש צורך לתת חינוך בטחוני לנוער, סידע מה הם הדברים שאסור לגשת אליהם באותה מידה של זלזול שאנחנו עדים לה מדי פעם בפעם - טצאו ילדים ריסון, מנסים לפתקו והדבר מסתיים באסון.

נחוץ גם שתהיה הסברה ברורה, מכוונת וטודרכת. צריך לאפשר מיסון בקליעה לטירה, דבר אשר מאד מוסך את לב הנוער ועלול להביא לתוצאות טובות.

ראיתי את התוכניות הקודמות של הגדנ"ע, ואם לדון לפיתחן יש הרבה סינויים שהייתי רוצה להציע, אבל אין זה נושא לדיון ברגע זה. שכל מקום דוטני שהאיסון וההכשרה אשר מקבלים הגדנ"ע בגדנ"ע צריכים להיות טובאים בחשבון בטעה שהגדנ"ע מביע לצבא, שזה ירכך במידה מסויימת את היחס כלפיו.

כמו כן אין ספק שלא צריך להשאיר את בתי הספר המקצועיים והחקלאיים במטברות הפרדות.

ט. ארם:

בניגוד למה כ ברטן אני בעד גיטה סוביטית בענין הגדנ"ע. מדינה שנאבקת על נפסה ויכולה לעמוד כל פעם בפני התקפה חייבת לדאוג לזה שהתביעה לסלום תהיה סלונה בכוננות. ואלה שרצו פעם לפרק את ההגנה מציעים כעת אותו דבר. אני חושב שגם דעתו על אחרות העטים איננה סעועת. אם על זה יהיה בנוי השלום - כך יהיה ולא אחרת. יש צורך שהנוער יתרגל לכוננות.

אם כן, איננה עומדת השאלה אם יש צורך בגדנ"ע או לא, עומדת השאלה - כיצד צריך לבנות את הגדנ"ע. כשאני עובר על תוכנית האטונים אני רואה שטוב עליה הפסק, תפסת טרובה לא תפסת; אי אפשר להפוך את בית הספר כמעט לצירף לגדנ"ע. אני חושב שתוכנית האטונים צריכה להיות מקצועית, שהיא תחנך למסמעת, כוננות, דריכות, ידיעה, אבל כל זה לא צריך לבוא בטקום בית-הספר.

כמו כן אין להעלות על הדעת שאנו נכניס כעין רשות אבטיית לבית הספר, שכל הפעולה לא תיעשה על ידי מטרד החינוך והתרבות. אין זה ענין של סינוי כתובת, זה ענין של גיטה. מטרה החינוך והתרבות חייב לשלב את כל הפעולה של הגדנ"ע לתוכנית הכללית של בית הספר, ואילו הצבא רואה את הפעולה הזאת באספקלריה שלו. ואני טכליל בכלל זה גם

את בתי הספר של ערב, בתי הספר החקלאיים, בכלל כל מה שסגור בפעולה טרום צבאית צריך להיות שייך לסטוד החינוך והתרבות.

אינני מפקח בפני חינוך בטחוני, אבל אנו צריכים לדעת מה פירושו ואין זה כ' ברטן צריך להבהל מזה. חינוך בטחוני פירושו שאנו צריכים להרגיל את הנוער שיראה את הטובא כטובא יסיר ולא יראה אותו בטורף כטורף ומהחיל לראות את הכל דרך הכוונת של הרובה; סיפוח דוח טובניסטיה פירושה לרופף את הבטחון. אני חושב שהחינוך הטרום צבאי יכול לתת תרומה נכבדה, הוא יעלה קדר אנשים שהצבא יצטרך לו, אבל מצד שני עליו להקטין את "הסיפסוף" של הנוער הזה אשר עבר כבר חינוך טרום צבאי. במידה שילך ויגדל קדר אנשים זה שעברו את החינוך הטרום צבאי, זה יכול להשפיע על תוכנית הצבא. אנו צריכים ללמד את הנוער שאין קרע בין חייל לאזרח, יש ללמדם ליחס הוגן כלפי האויב כשהוא צוי, כשהוא סבוי. הפרוגרמה הזאת אני רוצה לראות בדיוק.

אני בעד ביטוח התלמידים, אני בעד זה שסטוד החינוך והתרבות יקבל עליו את כל עניני הגדנ"ע, אני בעד זה שהגדנ"ע לא יבוא בטום טועדוני בוועד, אין צורך לגדנ"ע בטועדונים. נשאר את הסלאכה הזאת לתנועות הנוער, הם עושים אותה די טוב.

לבירור כל הבעיות לפרטיהן אני מציע להקים

ועדת מסנה.

י. סטילנסקי:
אתחיל בהצעה שהציע חה"כ אדם: אני תוסך בה, אני חושב שועדת המסנה צריכה לברר את הענין. מן הצד הצבאי ומן הצד של סטוד החינוך, ואם נכנס באופן רציני לענין, אולי נוכל לתרום תרומה כלשהי.

אעלה ראשית כל שאלה שאולי תראה טלולית, אבל אני מייחס לה משמעות הרבה יותר עמוקה מאשר המשמעות הבלטבית; השאלה היא של "טרום טהו" - טרום חקלאי, טרום סקצועי, טרום צבאי. על פי הכרתי הטלה חינוך אינה מתקשרת בטום "טרום טהו". אני יכול להבין על הכשרות שונות שהן טרום הכשרות במקצוע מסויים. אולם הטלה חינוך כוללת שליטות מסויימת, זה לא מין ליטוד שצריך להוביל לטרקלין אחר מעבר לחינוך זה. השאלה איננה שאלה של דיון טלול, יש בה טהו נוסף, עמוק יותר. אם אנו אומרים: חינוך בטחוני, יש לזה משמעות אחרת מטום שהחלה צבא קטורה בכמה אלמנטים שהטלה חינוך איננה טכילה, היא אף סותרת אותם לפי עצם טהותם. צבא בנוי על משמעת, בטוח מסויים אוטומטית, וחינוך בנוי על הכרעה ובחירה בלתי פוסקת. השאלה אינה קלה דווקא מפני שאנו חיים במציאות מסויימת, מציאות אשר טוועת טאתנו דיון מופסט, כי אחרת אפשר היה להגיע למסקנות אידאליות.

אם לדון באופן קונקרטי, הרי קיימת שאלת הבטחון, ובאותה מידה שביית הספר הוא חלק מהמציאות, אין הוא יכול לטחוק מעצמו מציאות זו שטטה בטחון. השאלה היא קשה ביותר ואני יכול להודות שאינני יודע כל פתרון קל, אבל זה לא גורע מחומרת הנחיצות בפתרון, ויותר מתוך הספק עטיה בלתי פוסקת כי השאלה קיימת.

הייתי מדריך גדנ"ע עוד בהגנה, ואף על פי זאת אינני יודע דרך-סלך, וטוב הסיבה העיקרית היא שחינוך בבית ספר עושה דבר אחד וצבא דבר אחר. ומטום שאותו אדם שהוא נושא החינוך הוא גם נתון בתוך מציאות שהיא לפעמים בטחון, אי אפשר לו לאדם זה להתחמק בשאלה זו. אילו היתה שאלה זו תלויה בבו היינו אומרים: לדחות אותה, היא לא קיימת. אבל לכיוון שאי אפשר לדחות עומדת השאלה: מה טוב בשטח הבטחון לתת לנוער סלבו.

לדעתי חינוך בטחוני צריך להיות טורכב מכמה אלמנטים: טראות, צופיות, טיולים, ספורט, טיירות, חיים בטבע וככל האפשר להתמקדה בפגישה עם הנסק. אינני יודע אם נוכל לעמוד על כך, אינני יודע אם בתקופה שבה הבטחון היא בעיה יומיומית נוכל לעשות זאת, אבל אינני אומר זאת רק מתוך טיבות פציפיסטיות, אני אומר שטיי שמכיר את הנסק טנקדום מדי, לבו גם טהר מדי, זאת אומרת זה יהיה גם לרעת ענין הבטחון עצמו.

לעומת זאת כל יתר הדברים - ספורט, טיולים, הכרת הארץ, ידיעת הארץ, ידיעה להתמצאות בשדה, לחיות בשדה, להיות אצטעי - כל אלה אלטנטיים חשובים, בין אם יש שאלה של בטחון ובין אם אין, על אחת כמה וכמה הם דרושים לחייל. אלה הם ערכים קבועים. מתוך כך כל ענין הגינונים החינוכיים בצבא עושים עלי רוסח של דברים מיותרים. לא הייתי רוצה לקרוא לבית ספר גדוד, ולטחלקה פגלוח; בית ספר זה בית ספר ולא גדוד. ואם טוב יאמר טיטהו שזה ענין של שם, אני אוסר שזה ענין של גשה.

לא הייתי רוצה לראות בבית הספר תרגילי סדר, לדעתי הם מיותרים גם בצבא, אין פה יותר מאשר גינונים חינוכיים שאבד עליהם כלח. זה לא שייך לבטחון; לבטחון חשוב לדעת להתהלך בשדה, לדעת להכיר את רוחות השמים לאהוב את הארץ - כל זה חשוב פי כמה. תרגילי הסדר זהו אחד מאותם דברים העוברים מדור לדור מבלי שטיטהו יאמר: די כבר.

הייתי עד שטיעה לסקרה, כשתלמיד בא בפני הסנהל לדבר אתו; עמד מן הצד סדריך הגדנ"ע שהעיר אחר כך לסנהל: איך אתה מרטה לו לדבר אליך בצורה כזו, לפחות שיעמוד נוח. אינני מבין מדוע נאנץ זה.

על כן אני אוסר שענין זה של חינוך בטחוני צריך להיות מיוחד לבית הספר לא רק על ידי טיטהו שהוא בא כוח חינוכי של עניני הבטחון, מסום שבטחון מופיע למעשה ללא הפסק כמעט בכל שיעור - בהסטוריה, בהשוואות שונות, בתנ"ך, בכל טיבי מקצועות אחרים - התלמיד צריך להכיר את הרוחות המנושבות בארץ, את תנאי החיים של השכנים הערבים, הוא צריך לדעת זאת מפני שחי בפציאות זו, לכן החינוך הבטחוני צריך להיות חלק אורגני ואינטגרלי של בית הספר, אשר במקרים סטויימים יעזר על ידי אנשים חינוכיים. ולשם כך צריך לנהל פעולת הסברה גם בקרב הסורים, צריך להכניס אותם לעובי הקורה של כל הסטכת הזאת, וזה אחד מהענינים הראשונים של הגדנ"ע.

לבסוף אסכם את דברי שאמרתי עד כה:

- א) חינוך בטחוני ולא חינוך טרום צבאי (כי אין בזה שום טעם, זה כאילו לוטר לטיטהו להיות טרם אדם, וילד זו חוויה בפני עצמה ולא טרם איש).
- ב) בטידת האפשר למעט בגינוני צבא מיותרים שאינם קטורים אורגנית לבטחון. אזרח חופסי ומזרח בין חורין הוא נעלה פי כמה. ג) להתטהטה בפגישה עם הנשק.
- ד) לרכוש את הסורים לענין זה, להכניס את השאלה הזו לבית הספר ולא על ידי בית ספר.

הינו"ר ש. פרטיץ!

בשטעה ששאלה להטטיך בויכוח לאחר שבטטע את באי כוח הצבא על בעיות הגדנ"ע. היתה גם הצעה להרכיב ועדת מסנה. לי נדטה שטליאת הועדה לא תוותר על שטיעת נציגי הצבא, על כן נדון בהרכב ועדת הסטנה לאחר שבטטע אותם.

ר. צברי:

בראובי לתקן דבר מה בדברי סטא יפורטו לא כהלכה. לא אמרתי שהחינוך הגופני צריך להיות במקום הגדנ"ע, אמרתי שצריך להרבות את חלקו בבית-הספר.

כן לא אמרתי שקיימת אצל ההורים סלידה בפני צבאיות בגלל הילדים. אני אמרתי שזו סלידה של העם היהודי בכלל בפני צבאיות, וזו מורשת הגלות.